

การศึกษาปัจจัยทำนายระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเตี๋ยว ในมารดาวัยรุ่นที่มารับบริการที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดอุบลราชธานี

มยรา เรืองเสรี พย.ม.*

วราทิพย์ แก่นการ พย.ม.**

บทคัดย่อ

ปัจจุบันประเทศไทยมีอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ 6 เดือนต่ำกว่าเป้าหมายโดยเฉพาะมารดาวัยรุ่น หลายปัจจัยมีส่วนช่วยให้ระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเตี๋ยวนานขึ้น เช่น ความรู้ การสนับสนุนทางสังคม เป็นต้น งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจแบบภาคตัดขวางเชิงวิเคราะห์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเตี๋ยว กลุ่มตัวอย่าง คือ มารดาที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี และมีบุตรอายุ 6 เดือนถึง 1 ปี ที่มารับบริการในคลินิกเด็กดีที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 94 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และวิธีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ แบบสอบถามเจตคติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเตี๋ยว แบบสอบถามการได้รับระบบบริการสาธารณสุข แบบสอบถามทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ แบบสอบถามการได้รับคำแนะนำ/สนับสนุนจากบุคคลอื่น และแบบสอบถามระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเตี๋ยว วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และสถิติวิเคราะห์สมการถดถอยพหุเชิงเส้นแบบมีขั้นตอน

ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่สามารถทำนายระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเตี๋ยวในมารดาวัยรุ่น คือ การได้รับคำแนะนำ/สนับสนุนจากบุคคลอื่น มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (β) เท่ากับ .472 และความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และวิธีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (β) เท่ากับ .340 และปัจจัยทั้งสองสามารถร่วมกันทำนายระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเตี๋ยวในมารดาวัยรุ่นได้ ร้อยละ 58.8 ($R^2 = .588$, $R^2_{Adjusted} = .579$, $F = 64.996$, $p < .05$)

ผลการศึกษาครั้งนี้ใช้เป็นแนวทางส่งเสริมให้มารดาวัยรุ่นมีระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเตี๋ยว 6 เดือน โดยพยาบาลควรให้สามีและมารดาของมารดาวัยรุ่นมีส่วนร่วมเรียนรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเตี๋ยว และพยาบาลควรให้ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของนมแม่และวิธีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่กับมารดาวัยรุ่นด้วย

คำสำคัญ: การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเตี๋ยว มารดาวัยรุ่น

*อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

**ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

The Study of Factors Predicting the Duration of Exclusive Breastfeeding in Adolescent Mothers Who Attended Service at Health Promoting Hospital in Ubonratchathani Province

Mayura Rueangseree M.N.S.*

Waratip Kankarn M.N.S.**

Abstract

Nowadays, The exclusive breastfeeding at least 6 months rate in Thailand are below target especially in adolescent mothers. There are several factors contributing to a longer duration of exclusive breastfeeding such as knowledge, social support, etc. This a cross-sectional analytical research aimed to study the factors predicting the duration of exclusive breastfeeding in adolescent mothers. The sample group was mothers under the age of 20 years and had children aged 6 months to 1 year who visited to receive services in well-baby clinic at attending health promotion hospital in Ubonratchathani Province, 94 people. The instruments used in the research were demographic data questionnaires, knowledge about the benefits and method of exclusive breastfeeding questionnaire, attitude of exclusive breastfeeding questionnaire, health service accessibility questionnaire, skill of exclusive breastfeeding questionnaire, social support of exclusive breastfeeding questionnaire and duration of exclusive breastfeeding questionnaire. Data were analyzed by descriptive statistic, Pearson's product moment correlation coefficient and Stepwise multiple linear regression analysis.

The results revealed that predictive factors for the duration of exclusive breastfeeding were social support ($\beta = .472$, $p < .05$) and knowledge about the benefits and method of exclusive breastfeeding ($\beta = .340$, $p < .05$). Two factors were significant predictors of duration of exclusive breastfeeding accounting for 58.8 % ($R^2 = .588$, $R^2_{\text{Adjusted}} = .579$, $F = 64.996$, $p < .05$)

The results finding can be applied as a guideline to promote adolescent mothers to have exclusive breastfeeding at least 6 months. Nurses should give husbands and mothers of adolescent mothers to participate in learning about exclusive breastfeeding and nurses should provide knowledge about the benefits and method of exclusive breastfeeding with adolescent mothers.

Keywords: Exclusive breastfeeding, adolescent mothers

*Lecturer, Faculty of Nursing, Ubon Ratchathani Rajabhat University

**Assistant Professor, Faculty of Nursing, Ubon Ratchathani Rajabhat University

บทนำ

การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือนแรกโดยไม่จำเป็นต้องให้น้ำหรืออาหารเสริมอื่น ได้รับการพิสูจน์แล้วว่า มีผลดีไม่เฉพาะต่อมารดาและทารก แต่ยังมีผลดีต่อเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมอีกด้วย¹ ทารกที่กินนมแม่ประโยชน์ที่เห็นได้ชัดเด่นได้แก่ การส่งเสริมพัฒนาการและช่วยเพิ่มไอคิวโดยเฉลี่ย 3.44 แต้ม โดยมีพัฒนาการและเชาว์ปัญญาดีกว่าทารกที่กินนมผสม² นอกจากพัฒนาการด้านเชาว์ปัญญาแล้ว ทารกที่กินนมแม่อย่างเดียว 6 เดือนยังลดโอกาสเสี่ยงต่อโรคติดเชื้อและโรคเรื้อรัง เช่น โรคอุจจาระร่วง การอักเสบของระบบทางเดินอาหาร ปอดบวม การอักเสบของระบบหายใจส่วนบนและส่วนล่าง โรคหอบหืด อาการแพ้ต่างๆ เช่น การแพ้อาหาร ผื่นผื่นอักเสบจากภูมิแพ้ โรคเบาหวานชนิดที่ 1 และ 2 และมีประโยชน์ต่อตัวมารดาเอง ได้แก่ ลดโอกาสเสี่ยงต่อการเกิดมะเร็งเต้านมและมะเร็งรังไข่ โรคเบาหวานชนิดที่ 2 และช่วยให้มารดาหลังคลอดควบคุมน้ำหนักได้ดียิ่งขึ้น³ และลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการผลิตนมผง เช่น การลดขยะ ของเสียและ Carbon footprint ที่เกิดจากการผลิตนมผง เป็นต้น⁴

องค์การอนามัยโลก (The World Health Organization, WHO)⁵ และกระทรวงสาธารณสุขมีนโยบายสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน โดยกำหนดเป็นเป้าหมาย 1 ใน 6 ของ Global Nutrition Target 2025⁵ โดยเพิ่มอัตราการการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวแรกเกิดถึง 6 เดือนโดยไม่ให้น้ำและอาหารอื่น และควรให้นมแม่ร่วมกับอาหารเหมาะสมตามวัยจนครบ 2 ขวบหรือนานกว่านั้น จากสถิติการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ทั่วโลกไม่ประสบความสำเร็จส่วนมากยังต่ำกว่าเป้าหมายขององค์การอนามัยโลกคือ ร้อยละ 30 ซึ่งเป้าหมายภายใน ค.ศ. 2025 เด็กทั้งโลกที่เกิดปีละประมาณ 136.7 ล้านคน ต้องได้กินนมแม่อย่างเดียว 6 เดือนร้อยละ 50⁵ และจากการสำรวจของ UNICEF (United Nations International Children's Emergency Fund)⁶ พบว่าอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ 6 เดือนในประเทศไทยปี 2558 น้อยกว่าร้อยละ 20 ซึ่งอยู่อันดับสุดท้ายของทวีปเอเชียและเป็นอันดับที่ 3 จากสุดท้ายของประเทศทั่วโลก⁶ แม้จะมีการรณรงค์ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ แต่อัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือนยังมีอัตราค่อนข้างต่ำเพียงร้อยละ 23.6 และยังคงลดลงตามระยะเวลาที่นานขึ้น⁷ จากสถิติดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การส่งเสริมการเลี้ยงลูก

ด้วยนมแม่ในประเทศไทยต้องการการพัฒนาในเชิงรุกอย่างเร่งด่วน และเป็นความท้าทายที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ของ Global Nutrition Target 2025 ในระดับประเทศ

จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลสนับสนุนและเป็นอุปสรรคต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านบุคคลที่แตกต่างกัน เช่น อายุมารดา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และฐานะทางเศรษฐกิจ 2) ปัจจัยจากตัวมารดา เช่น ปริมาณน้ำนมที่ในการเลี้ยงลูกครบ 6 เดือน ลักษณะหัวนม หัวนมแตก และเต้านม 3) ปัจจัยด้านจิตวิทยา เช่น ความตั้งใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และ 4) ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ การสนับสนุนจากครอบครัว ซึ่งเป็นทั้งส่วนสนับสนุนและเป็นอุปสรรคต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เช่น มารดาที่อาศัยกับปู่ย่าตายายที่เคยเลี้ยงลูกด้วยนมผสม และมีความเชื่อเกี่ยวกับการให้อาหารอื่นก่อนอายุ 6 เดือน ทำให้การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ไม่สำเร็จ⁸⁻¹³ และการสนับสนุนทางสังคมจากบุคคลากรที่มิสุขภาพในการให้ความรู้การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ จะสนับสนุนให้การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่นานขึ้น เช่น การให้ฝึกปฏิบัติ¹⁴

จังหวัดอุบลราชธานี ในปี พ.ศ. 2556 ถึงปี พ.ศ. 2558 มีอัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 15-19 ปี ลดลงจากร้อยละ 48.8 เป็น 43.6 ต่อพันประชากร ซึ่งอยู่ในระดับที่สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนดไว้ คือ ไม่เกินร้อยละ 42 ต่อพันประชากร และมีอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ปี พ.ศ. 2557 ร้อยละ 18.3 ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายคือ ร้อยละ 50¹⁵ เด็กที่คลอดจากมารดาที่ไม่พร้อมและขาดความสนใจดูแลสุขภาพตนเอง ส่งผลให้เด็กที่เกิดมาไม่ได้รับการดูแลอย่างมีคุณภาพตามหลักพัฒนาการเด็ก ทำให้อัตราและระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต่ำกว่าแม่กลุ่มอื่นๆ จากสถานการณ์และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยทำนายระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวในมารดาวัยรุ่น ในจังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และวิธีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เจตคติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว การได้รับบริการสาธารณสุข ทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และการได้รับคำแนะนำ/สนับสนุนจากบุคคลอื่น เพื่อให้ทราบข้อมูลการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวและใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือนในมารดาวัยรุ่นให้ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวในมารดาวัยรุ่นที่มาใช้บริการที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดอุบลราชธานี

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยนำแนวคิด The PRECEDE - PORCEED Model¹⁶ มาใช้วิเคราะห์ปัจจัยทำนายระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวในมารดาวัยรุ่น โดยแบ่งปัจจัยที่มีผลต่อระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวในมารดาวัยรุ่นเป็น 3 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยนำ หมายถึง ปัจจัยที่มีผลโดยตรงต่อระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวในมารดาวัยรุ่น คือ ความรู้ เจตคติ 2) ปัจจัยเอื้อ หมายถึง ปัจจัยภายนอกที่เอื้อต่อระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวในมารดาวัยรุ่น คือ ระบบบริการสาธารณสุข ทักษะ 3) ปัจจัยเสริม หมายถึง ปัจจัยภายนอกสังคมที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวในมารดาวัยรุ่น คือ การได้รับคำแนะนำ/สนับสนุนจากบุคคลอื่น ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้จึงได้นำปัจจัยทั้ง 3 ปัจจัยมาศึกษา คือ ปัจจัยนำ (Predisposing factors) ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และวิธีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เจตคติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ปัจจัยเอื้อ (Enabling factors) ได้แก่ การได้รับบริการสาธารณสุข ทักษะในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ปัจจัยเสริม (Reinforcing factors) ได้แก่ การได้รับคำแนะนำ/สนับสนุนจากบุคคลอื่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบภาคตัดขวางเชิงวิเคราะห์ (A cross-sectional analytical research) เพื่อศึกษาปัจจัยทำนายระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวในมารดาวัยรุ่น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เป็นมารดาวัยรุ่นที่มีบุตรอายุ 6 เดือนถึง 1 ปี มารับบริการในคลินิกเด็กดีที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดอุบลราชธานี เลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ดังนี้ 1) มารดาที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี 2) บุตรอายุ 6 เดือนถึง 1 ปี 3) มารดาสื่อสารภาษาไทยได้และยินยอมให้ข้อมูล กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยอำนาจการทดสอบ (Power analysis) กำหนดระดับนัยสำคัญที่ .05 อำนาจการทดสอบที่ .80

ขนาดอิทธิพล (Effect size) $R^2 = .04$ เทียบได้กับ Effect size ขนาดกลาง คือ .30 โดยอ้างอิงจากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวครบ 6 เดือนโดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .21¹⁷ แล้วเปิดตารางที่ 3.4.1¹⁸ ได้กลุ่มตัวอย่าง 85 คน เพิ่มกลุ่มตัวอย่างอีกร้อยละ 10 เพื่อป้องกันการสูญหาย ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง 94 คน

เครื่องมือวิจัย ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามปัจจัยทำนายระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว และแบบสอบถามระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว โดยมีลำดับในการตอบแบบสอบถามตามลำดับ ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส ลักษณะครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยของครอบครัว จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวในมารดาวัยรุ่น ผู้วิจัยได้ปรับใช้แบบสอบถามของ ศิริพร พลายุชม¹⁹ ที่สร้างขึ้นตามแนวคิดของกรีนและครูเตอร์¹⁶ ดังนี้

2.1 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของนมแม่ และวิธีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ จำนวน 19 ข้อ เป็น 2 ตัวเลือก ถูกและผิดคะแนนรวม 0 ถึง 19 คะแนน

2.2 แบบสอบถามเจตคติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว จำนวน 24 ข้อ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คะแนนรวม 24 ถึง 120 คะแนน

2.3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการได้รับระบบบริการสาธารณสุข จำนวน 11 ข้อ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คะแนนรวม 11 ถึง 55 คะแนน

2.4 แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ จำนวน 10 ข้อ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คะแนนรวม 10 ถึง 50 คะแนน

2.5 แบบสอบถามการได้รับคำแนะนำ/สนับสนุนจากบุคคลอื่น จำนวน 15 ข้อ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คะแนนรวม 15 ถึง 75 คะแนน

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว แบ่งเป็น ระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว นาน 1 เดือน, 2 เดือน, 3 เดือน, 4 เดือน, 5 เดือน และ 6 เดือน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ แบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ได้ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน มีดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content validity index :CVI) เท่ากับ .94, .85, .89, .87 และ .90 ตามลำดับ นำไปทดลองกับมารดาวัยรุ่นที่คุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน วิเคราะห์สัมประสิทธิ์แอลฟา ครอนบาคได้เท่ากับ .90, .91, .86, .83 และ .82 ตามลำดับ

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง การศึกษาครั้งนี้ผ่านการพิจารณาจริยธรรมการศึกษาในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ สิทธิในการตอบรับหรือปฏิเสธโดยไม่มีผลต่อการดูแลรักษาที่ได้รับ การรักษาความลับของข้อมูลและการนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม

การเก็บรวบรวมข้อมูล 1. ผู้วิจัยเข้าพบมารดาวัยรุ่นตามที่ได้นัดหมายกับผู้ประสานงานของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดอุบลราชธานี 2. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย แนะนำตัวกับมารดาวัยรุ่น เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการเก็บข้อมูล ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย และสิทธิของผู้เข้าร่วมวิจัย จากนั้นให้กลุ่มตัวอย่างลงนามยินยอมเข้าร่วมการวิจัยและตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง หากกลุ่มตัวอย่างมีปัญหาการอ่านผู้วิจัยจะใช้การสัมภาษณ์แทน ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน ถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2560

การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้ผ่านการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้นของสถิติ Pearson's correlation, Stepwise multiple linear regression analysis ก่อนนำไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์สถิติสำเร็จรูป ดังนี้ 1. วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลโดยสถิติพรรณนาได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของตัวแปรกับระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวยุติโดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's correlation) และวิเคราะห์ปัจจัยทำนายระยะเวลาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวโดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุเชิงซ้อนแบบมีขั้นตอน (Stepwise multiple linear regression analysis)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาทั้งหมด 94 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นมารดาวัยรุ่นตอนปลาย อายุ 17-19 ปี ร้อยละ 83.1 รองลงมาเป็นวัยรุ่นตอนกลาง อายุ 14-16 ปี ร้อยละ 14.8 และเป็นมารดาวัยรุ่นตอนต้น อายุ 10-13 ปี ร้อยละ 2.1 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคู่ ร้อยละ 94.7 เป็นครอบครัวขยาย ร้อยละ 87.2 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 80.9 มีอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 42.6 และรายได้ครอบครัวเฉลี่ย 5001-10000 บาทต่อเดือน ร้อยละ 72.3

2. ผลการศึกษาพบว่า มารดาวัยรุ่นเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน ร้อยละ 27.7 และเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวต่ำกว่า 6 เดือน ร้อยละ 72.3 ส่วนใหญ่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวนาน 3 เดือน ร้อยละ 44.7 และระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวยุติโดยเฉลี่ยเท่ากับ 3.6 เดือน

3. คะแนนความรู้และวิธีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เจตคติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การได้รับการบริการสาธารณสุข ทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการได้รับคำแนะนำ/สนับสนุนจากบุคคลอื่นต่อระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวยุติ ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คะแนนความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และวิธีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เจตคติการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การได้รับการบริการสาธารณสุข ทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการได้รับคำแนะนำ/สนับสนุนจากบุคคลอื่นต่อระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวยุติในมารดาวัยรุ่น (n=94)

ตัวแปร	คะแนนที่ได้	Mean	SD
ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และวิธีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	9-18	13.58	2.61
เจตคติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวยุติ	72-120	100.36	10.51
การได้รับการบริการสาธารณสุข	35-55	46.46	6.19
ทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	28-50	40.60	7.34
การได้รับคำแนะนำ/สนับสนุนจากบุคคลอื่น	53-75	64.42	5.94

4. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ศึกษากับระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวในมารดาวัยรุ่นพบว่า ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และวิธีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับเจตคติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว การได้รับการบริการสาธารณสุข, ทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการได้รับคำแนะนำ/สนับสนุนจากบุคคลอื่น $r = .797, .850, .824$ และ $.775$ ตามลำดับ เจตคติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการได้รับการบริการสาธารณสุข ทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการได้รับคำแนะนำ/สนับสนุนจากบุคคลอื่น $r = .849, .789$ และ $.850$ ตามลำดับ การได้รับการบริการสาธารณสุขมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะการ

เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการได้รับคำแนะนำ/สนับสนุนจากบุคคลอื่น $r = .846$ และ $.850$ ตามลำดับ และทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการได้รับคำแนะนำ/สนับสนุนจากบุคคลอื่น $r = .733$ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .01$ สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวในมารดาวัยรุ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $p < .01$ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์/วิธีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เจตคติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว การได้รับการบริการสาธารณสุข ทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และการได้รับคำแนะนำ/สนับสนุนจากบุคคลอื่น $r = .707, .676, .708, .664$ และ $.736$ ตามลำดับ ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ศึกษากับระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวในมารดาวัยรุ่น (n=94)

ปัจจัยที่ศึกษา	1	2	3	4	5	6
1.ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และวิธีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	1					
2. เจตคติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว	.797**	1				
3.การได้รับการบริการสาธารณสุข	.850**	.849**	1			
4.ทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	.824**	.789**	.846**	1		
5.การได้รับคำแนะนำ/สนับสนุนจากบุคคลอื่น	.775**	.850**	.850**	.733**	1	
6.ระยะเวลาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว	.707**	.676**	.708**	.664**	.736**	1

หมายเหตุ ** $p < .01$

5. ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุเชิงชั้นแบบมีขั้นตอนพบว่า ตัวแปรที่เป็นปัจจัยศึกษาสามารถร่วมกันทำนายระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวในมารดาวัยรุ่นได้ร้อยละ 58.8 (Constant: -2.145 , $R^2 = .588$, $R^2\text{Adjusted} = .579$, $F = 64.996$, $p < .05$) ปัจจัยทำนายที่ดีที่สุด ได้แก่

1) การได้รับคำแนะนำ/สนับสนุนจากบุคคลอื่นต่อระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวในมารดาวัยรุ่นที่มารับบริการที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจ.อุบลราชธานี เป็นปัจจัยทำนายระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวในมารดาวัยรุ่นที่ดีที่สุดโมเดลนี้ สามารถทำนายความแปรปรวนของระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว ได้ร้อยละ 54.2 หรือคิดเป็นร้อยละ 92.1 ของอำนาจทำนายในโมเดลนี้ ($R^2 = .542$, $R^2\text{Adjusted} = .537$, $R^2\text{Change} = .542$; $B = .055$, $\beta = .472$ (95%CI=0.321-0.432), $p < .05$) มีทิศทางทำให้ระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวในมารดาวัยรุ่นเพิ่มขึ้น

2) รองลงมา ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และวิธีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต่อระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวในมารดาวัยรุ่นที่มารับบริการที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดอุบลราชธานี สามารถทำนายความแปรปรวนของระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว ได้ร้อยละ 49.9 หรือคิดเป็นร้อยละ 7.9 ของอำนาจทำนายในโมเดลนี้ ($R^2 = .499$, $R^2\text{Adjusted} = .494$, $R^2\text{Change} = .499$; $B = .207$, $\beta = .340$ (95%CI=0.313-0.352), $p < .05$) โดยทิศทางทำให้ระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวในมารดาวัยรุ่นเพิ่มขึ้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ปัจจัยศึกษาที่สามารถทำนายระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวในมารดาวัยรุ่นที่มารับบริการที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดอุบลราชธานี เรียงลำดับได้ดังนี้ 1. การได้รับคำแนะนำ/สนับสนุนจากบุคคลอื่น 2. ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และวิธีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ตามตารางที่ 3

นอกนั้นไม่มีข้อมูลจากการวิจัยนี้อธิบายอำนาจทำนายต่อระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวในมารดาวัยรุ่นที่มารับบริการที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดอุบลราชธานีได้

จากการวิเคราะห์พหุคูณแบบขั้นตอนสามารถสร้างสมการการถดถอยพหุคูณได้มีดังนี้

สมการการถดถอยพหุคูณในรูปแบบคะแนนดิบ

ระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว = $-2.145 + .055$ การได้รับคำแนะนำ/สนับสนุนจากบุคคลอื่น + $.207$ ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และวิธีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

มีดังนี้ สมการการถดถอยพหุคูณในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

ระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว = $.472$ การได้รับคำแนะนำ/สนับสนุนจากบุคคลอื่น + $.340$ ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และวิธีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณปัจจัยทำนายระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวในมารดาวัยรุ่น (n=94)

โมเดล วิเคราะห์	ตัวแปร	สัมประสิทธิ์ถดถอย (Coefficient)		R ²	R ² _{adj}	Sr ²	R ² Change
		B	β				
1	การได้รับคำแนะนำ/สนับสนุนจากบุคคลอื่น	.055	.472	.542	.537	1.080	.542
2	ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และวิธีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่	.207	.340	.499	.494	1.129	.499

(Constant: -2.145, R = .767, R² = .588, R²_{Adjusted} = .579, Sr² = 1.029, F = 64.996, p < .05)

การอภิปรายผล

1. มารดาวัยรุ่นมีอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวต่ำกว่า 6 เดือน ร้อยละ 72.3 ซึ่งส่วนใหญ่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 3 เดือน ร้อยละ 44.7 และมีอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือน เพียงร้อยละ 27.7 โดยมารดาวัยรุ่นส่วนใหญ่ ร้อยละ 42.6 มีอาชีพรับจ้างต้องไปทำงานเช่นเดียวกับการศึกษาในจังหวัดพะเยา พบว่า มารดาวัยรุ่นที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว 6 เดือนมีจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับมารดาผู้ใหญ่ เนื่องจากขาดความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต้องกลับไปเรียนหนังสือและไปทำงาน²⁰

2. ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และวิธีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มีความสัมพันธ์กับเจตคติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว การได้รับการบริการสาธารณสุข ทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการได้รับคำแนะนำ/สนับสนุนจากบุคคลอื่น และเจตคติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว มีความสัมพันธ์กับการได้รับการบริการสาธารณสุข ทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการได้รับคำแนะนำ/สนับสนุนจากบุคคลอื่น และการได้รับการบริการสาธารณสุขมีความสัมพันธ์กับทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และการได้รับคำแนะนำ/สนับสนุนจากบุคคลอื่น และทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ มีความสัมพันธ์กับการได้รับคำแนะนำ/สนับสนุนจากบุคคลอื่น อธิบายได้ว่า หากมารดาวัยรุ่นมีความรู้เกี่ยวกับ

ประโยชน์ของนมแม่จะทำให้มีความเชื่อที่ดีต่อนมแม่ และจะพยายามเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวให้สำเร็จ สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่า ความรู้ที่ได้รับทราบถึงประโยชน์ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ จะเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อระยะเวลาและพฤติกรรมในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ²¹ เมื่อมารดาวัยรุ่นได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างต่อเนื่องจะทำให้มีเจตคติที่ดีต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ช่วยทำให้เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้นานขึ้นและการมีความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของนมแม่และวิธีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จะสามารถทำให้ปฏิบัติได้จริง เนื่องจากการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เป็นกระบวนการที่เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างมารดาและทารก มารดาจึงต้องเรียนรู้ทักษะการช่วยให้ลูกอมหัวนม และดูดนมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการได้รับการบริการสาธารณสุขจากบุคลากรที่มีสุขภาพ ทำให้มารดาวัยรุ่นมีแหล่งสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ช่วยให้เกิดความพร้อมในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เช่น การได้รับคำแนะนำแบบกลุ่ม การสาธิต หรือการฝึกปฏิบัติทำให้นมลูกอย่างถูกวิธี ทำให้เกิดทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างได้อย่างถูกต้อง และถ้ามารดาวัยรุ่นได้รับการสนับสนุนจากสามีและแม่ของตนในการแบ่งเบาภาระและช่วยดูแลลูกจะทำให้ไม่เหนื่อยและเครียดจนเกินไป จะมีโอกาสเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวสำเร็จได้ตามเป้าหมาย²²

3. การได้รับคำแนะนำ/สนับสนุนจากบุคคลอื่นและความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และวิธีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สามารถร่วมกันทำนายระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเตียวในการดวยรุ่นได้ร้อยละ 58.8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($R^2 = .588$) หากมารดาวัยรุ่นได้รับการสนับสนุนจากบุคคลใกล้ชิด รวมถึงการได้รับข้อมูลและคำแนะนำจากพยาบาล จะเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อระยะเวลาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่า การได้รับการสนับสนุนจากบุคลากรทางสุขภาพรวมถึงการสนับสนุนจากครอบครัว มีส่วนช่วยให้การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเตียวประสบความสำเร็จ²² เนื่องจากการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต้องให้ลูกดูดนมทุก 2-3 ชั่วโมง ทำให้เกิดความเหนื่อยล้า ทั้งมีการปรับเปลี่ยนบทบาทอย่างมากในเป็นมารดา จึงเกิดความวิตกกังวลและเกิดความเครียด ทำให้ตัดสินใจให้นมผสมแก่ลูก ดังนั้นการได้รับความช่วยเหลือแบ่งเบาภาระเรื่องงานบ้าน การช่วยเหลือลูก ทำให้มีเวลาพักผ่อนและมีเวลาส่วนตัว จะช่วยให้ไม่เกิดความเครียด และการแสดงความชื่นชมของคนที่ครอบครัวเมื่อมารดาสามารถดูแลลูกได้ดี ทำให้มารดามีกำลังใจและพยายามเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเตียว กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นครอบครัวขยาย คนในครอบครัวมีความใกล้ชิดช่วยเหลือกันครอบครัวจึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่¹⁴ สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่ามารดาที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่เป็นระยะเวลานาน ส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากสามีหรือคนในครอบครัวเป็นอย่างดี เช่น ยาและยายที่มีประสบการณ์การส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่สำเร็จเมื่อได้พูดคุยประสบการณ์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่สำเร็จให้มารดาฟัง ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งเสริมให้มารดามีความรู้และพฤติกรรมการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ให้สำเร็จด้วย¹¹ และการศึกษาที่สนับสนุนว่า มารดาวัยรุ่นรับรู้และได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากครอบครัว จะช่วยส่งเสริมพฤติกรรมเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ทำให้ทารกได้รับนมแม่ในระยะเวลาที่นานขึ้น^{23,24} และหากมารดาวัยรุ่นมีความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และวิธีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ จะทำให้ประสบความสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเตียวเป็นเวลานานขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการส่งเสริมให้เลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเตียวนาน 6 เดือน คือ มารดาทราบนโยบายการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของโรงพยาบาล และมารดามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่²⁵

4. เจตคติในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเตียวไม่สามารถทำนายระยะเวลาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเตียวได้ เนื่องจากสิ่งแวดล้อมอาจส่งผลทำให้เจตคติของมารดาเปลี่ยนแปลงไป เช่น ความเชื่อของยา, ยาย ในการให้น้ำหรืออาหารอื่นร่วมกับนมแม่ หรือบางครั้งอาจพบปัญหาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และไม่สามารถแก้ปัญหาได้ จึงเลือกการแก้ปัญหาโดยให้นมผสมร่วมด้วย หรือทำตามคำแนะนำของผู้ใหญ่ โดยเชื่อว่าเป็นผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่า การที่บุคคลมีเจตคติต่อสิ่งใดมากขึ้นกับสถานการณ์แวดล้อมคือ หากมีความพอใจในประสบการณ์ใด บุคคลนั้นจะมีแนวโน้มที่จะมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น²⁶ ซึ่งจากการศึกษาค้นพบว่า มารดาวัยรุ่นให้น้ำ นมผสมด้วย ในการวิจัยนี้พบความสัมพันธ์เบื้องต้นในการวิเคราะห์แต่ไม่มีข้อมูลเพียงพอที่จะระบุอำนาจทำนายของเจตคติต่อระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเตียว ทั้งนี้อาจเป็นไปได้ว่าขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์อาจมีขนาดเล็กไม่เพียงพอที่จะพบอิทธิพลของตัวแปรนี้

5. การได้รับบริการสาธารณสุข ไม่สามารถทำนายระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเตียวได้ เนื่องจากมารดาวัยรุ่นอาจได้รับข้อมูลจากพยาบาลวิชาชีพใหม่ที่ยังขาดทักษะการประเมินห้วนม เต้านม และการให้ความรู้ไม่ลึกซึ้ง ส่วนใหญ่สอนแบบบรรยายและการเปิดเวทีทัศนคติการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ซึ่งทีมสุขภาพเองมีความเชื่อว่ากิจกรรมการให้บริการสุขภาพทั้งหมดนี้ได้อยู่แล้ว เพราะเป็นไปตามขั้นตอนกระบวนการตามโครงการสายใยรักของครอบครัว จึงไม่มีการพัฒนาวิธีการสอนรูปแบบอื่น และมารดาวัยรุ่นบางรายไม่พึงพอใจการให้บริการสุขภาพในปัจจุบัน²⁷ ทำให้การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ไม่ประสบความสำเร็จและระยะเวลาในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเตียวสั้นลง ในการวิจัยนี้พบความสัมพันธ์เบื้องต้นในการวิเคราะห์แต่ไม่มีข้อมูลเพียงพอที่จะระบุอำนาจทำนายการได้รับบริการสาธารณสุขต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ อาจเป็นไปได้ว่าขนาดตัวอย่างที่ใช้วิเคราะห์อาจมีขนาดเล็กไม่เพียงพอที่จะพบอิทธิพลของตัวแปรนี้

6. ทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ไม่สามารถทำนายระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเตียวได้ เนื่องจากมารดาวัยรุ่น ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างต้องไปทำงานเมื่อพิจารณาข้อมูลพบว่า ข้อมูลมารดาไปธุระนอกบ้านแล้วมีการบีบและเก็บน้ำนมไว้ให้ลูกอย่างเพียงพอโดยไม่ให้อาหาร

อื่น มีคะแนนระดับปานกลาง สอดคล้องกับการศึกษาว่า การรับรู้ว่าตนเองมีน้ำมมน้อย ไม่เพียงพอกับความต้องการของทารก ขาดทักษะเก็บน้ำนม ไม่สุขสบายจากเต้านมคัดตึง และขาดความมั่นใจในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ทำให้การเลี้ยงลูกด้วยนมไม่ประสบความสำเร็จ²⁸ เช่นเดียวกันในการวิจัยนี้พบความสัมพันธ์เบื้องต้นในการวิเคราะห์แต่ไม่มีข้อมูลเพียงพอที่จะระบุอำนาจทำนายของทักษะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต่อระยะเวลาการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียว เป็นไปได้ว่าขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์มีขนาดใหญ่ ไม่เพียงพอที่จะพบอิทธิพลของตัวแปรนี้

ข้อเสนอแนะ

1. พยาบาลควรแนะนำ/สนับสนุนให้สามีและมารดาของมารดาวิจัยรุ่นมีส่วนร่วมในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดี่ยว และให้ความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และวิธีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ด้วย เพื่อให้มารดาวิจัยรุ่นเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวนาน 6 เดือน

2. วิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาเชิงทดลองโดยนำตัวแปรที่ทำนายได้ดี คือ การได้รับคำแนะนำ/สนับสนุนจากบุคคลอื่นและความรู้เกี่ยวกับประโยชน์และวิธีการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ไปใช้ในการจัดโปรแกรมส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดี่ยว 6 เดือน

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดอุบลราชธานี ที่กรุณาอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลรวมถึงกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือในการศึกษาครั้งนี้

References

1. Hornell A, Lagström H, Lande B, Thorsdottir I. Breastfeeding, introduction of other foods and effects on health: Asystematic literature review for the 5th Nordic Nutrition Recommendations. Food Nutrition Research 2013; 57.
2. Horta BL, Loret de Mola C, Victora CG. Breastfeeding and intelligence: A systematic review and meta-analysis. Acta Paediatrica 2015; 104(467): 14-9.

3. UNICEF. The cost of not breastfeeding in Thailand. [database on Internet]. 2015. [cited 2017 August 3]. Available from: UR:http://aliveandthrive.org/wp-content/uploads/2016/03/Cost-of-Not-Breastfeeding_Thailand.pdf
4. OECD/World Health Organization. Health at a Glance: Asia/Pacific 2012. Paris: OECD Publishing; 2012.
5. World Health Organization. Global nutrition targets 2025: Breastfeeding policy brief. Geneva: Switzerland; 2014.
6. K-Econ Analysis. AEC Data KASIKORNRESEARCH: Breastfeeding [database on Internet]. 2013. [cited 2015 August 27]. Available from: aseanwatch.org/2015/04/09/AEC Data KASIKORNRESEARCH.
7. Wongphinit U, Sinsuksai N, Yusamran C. Personal factors, social support and effective sucking at discharge in predicting exclusive breastfeeding at one month among first-time mother. Journal of the Royal Thai Army Nurses 2016; 17(1): 88-95.
8. Balogun OO, Dagvadorj A, Anigo KM, Ota E, Sasaki S. Factors influencing breastfeeding exclusivity during the first 6 months of life in developing countries: A quantitative and qualitative systematic review. Maternal & Child Nutrition 2015; 11(4): 433-51.
9. Chuprapan P, Thiangthum W, Pichayapinyo P. Factors influencing exclusive breastfeeding within a 6 months' period among mothers in South-Central region of Thailand. Graduate Research Conference 2014; 1723-1732.
10. Suwannobol N, Wacharasin C, Deoisres W. The problem and needs of breastfeeding promotion among adolescent mothers: A dose study of Dankhunhot Hospital. Journal of Nursing and Health Care 2015; 33(4): 200-210.

11. Monsaeng I, Sangsrijan S, Chaibarn P, Phomsuk P, Jansuk K, Peinjing P. Development of a breastfeeding promoting model for postpartum mothers in Phayao Hospital. *Journal of Nursing and Health Care* 2015; 34(3): 88-95.
12. Jintrawet U, Tongswas T, Somboon L. Factors associated with the duration of exclusive breastfeeding among postpartum mothers. *Nursing Journal* 2014; 41(1): 133-144.
13. Jager E de, Broadbent J, Fuller-Tyszkiewicz T, Skouteris H. The role of psychosocial factors in exclusive breast-feeding to six month postpartum. *Midwifery* 2014; 30, 657-666.
14. Meedya S, Fahy K, Kable A. Factors that positively influence breastfeeding duration to 6 months: A Literature review. *Journal of Women and Birth* 2010; 23: 135-145.
15. Bureau of Health Promotion, Department of Health, Ministry of Public Health. *Thailand Health Profile 2011-2015*; 2015.
16. Green LW, Kreuter MW. *Health program planning: An educational and ecological approach*. 4th edition. NY: McGraw-Hill Higher Education; 2005.
17. Khobkhun J, Saritchasombut P, Khurirung N. Factors influencing duration of exclusive breast-feeding. *The first international conference on interdisciplinary research and development*. Bangkok: Kasetsart University; 2010.
18. Cohen J. *Statistical power analysis for the behavioral sciences*. New York, NY: Routledge Academic; 1988.
19. Plaichum S, Tongswas T, Somboon L. Factors related to breastfeeding duration among adolescent mothers. *Nursing Journal* 2013; 39(2): 79-87.
20. Sriwicha P, Suriyachai P. The success of the exclusive breastfeeding among teenage mothers in the first 6 months after birth at Phayao Hospital. *Journal of Phrapokklao Nursing College* 2015; 26(1): 17-24.
21. Nuanjam P, Pumrittikol P, Muttavangkul C, Koulrot W, Junjaroun K, Hongkailert N. Factors affected to behavior and during time for breastfeeding of Pasi Charoen persons. Research report; 2014.
22. Emmanuel A. A literature review of the factors that influence breastfeeding: An application of the health belief model. *International Journal of Nursing and Health Sciences* 2015; 2(3): 28-36.
23. Jintrawet U, Sukkasem N, Tongswas T, Somboon L. Effects of breastfeeding promotion and social support program on breastfeeding self-efficacy and exclusive breastfeeding rate among postpartum mothers. *Journal of Nursing Science Chulalongkorn University* 2015; 27(2): 34-47.
24. Butchan P, Chamusri S, Singhala K. Effects of breastfeeding promoting program on family members self-efficacy and breastfeeding promotion behavior in community. *Journal of Nursing and Health Care* 2016; 34(4): 97-105.
25. Weerakul J. Factors associated with success in promoting exclusive breastfeeding for 6 months in Naresuan University Hospital. *Division of Research Administration (DRA)* 2017; 746-757.
26. Chanapai S, Sinsuksai N, Thananowan N, Phahuwatanakorn W. Knowledge, attitude, self-efficacy, spousal and nurse support predicting 6-weeks exclusive breastfeeding. *Journal of Nursing Science* 2014; 32(1): 51-60.
27. Suwannobol N, Wacharasin C, Deoisres W. The problems and needs of breastfeeding promotion among adolescent mothers: A case study of Dankhunthot Hospital. *Journal of Nursing and Health* 2015; 33(4): 200-210.
28. Ratisunthorn J, Thaithee S, Bowanthammajak U. Effects of empowerment program on breast feeding behavior and duration of exclusive breastfeeding among adolescent mothers. *Kuakarun Journal of Nursing* 2014; 21(2): 139-154.